

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ТА ПІВДЕННО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Мета курсу – вивчення основних напрямів зовнішньої політики країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи, національних інтересів та шляхів їх реалізації через зовнішньополітичну діяльність; дослідження проблем і перспектив розвитку відносин країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з країнами Західної Європи, Північної Америки, Росії та державами СНД; виявлення місця та ролі України в новій системі відносин з країнами Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» в структурно-логічній схемі базується на набутих знаннях з наступних ОК: «Історія міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та світова політика», «Країнознавство», «Регіональні підсистеми міжнародних відносин», «Зовнішня політика України», «Міжнародні організації». Вивчення дисципліни формує засади для подальшого опанування студентом дисципліни «Аналіз зовнішньої політики».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетентностей: здатність розуміти характеристики розвитку країн та регіонів, особливості та закономірності глобальних процесів та місця в них окремих держав; здатність демонструвати та застосовувати поглиблені знання про зовнішню політику країн світу.

Програмні результати навчання:

знати: геополітичні особливості регіону Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; принципи та основні напрями зовнішньої політики країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи в кінці ХХ – початку ХХІ століття; історію становлення багатостороннього та двостороннього співробітництва у регіоні Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; особливості «східного розширення» ЄС та НАТО; здобутки та проблеми міжнародної діяльності країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; основні аспекти регіонального співробітництва: особливості, форми, перспективи.

уміти: формулювати позицію кожної щодо актуальних проблем сучасних міжнародних відносин; визначати позицію України стосовно розвитку міжнародного співробітництва у регіоні Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; визначати зовнішню політику країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи щодо балканської кризи; визначати причини міграційної кризи в країнах Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; визначати вплив світової пандемії COVID-19 на ситуацію у регіоні Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; визначати зовнішньополітичні пріоритети країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи на сучасному етапі (2010 – 2020 рр.).

володіти: навичками визначати позицію кожної країни регіону Центрально-Східної та Південно-Східної Європи щодо актуальних проблем сучасних міжнародних відносин; визначати позицію України стосовно розвитку міжнародного співробітництва у даному регіоні; аналізувати основні положення концептуальних документів у галузі зовнішньої політики, інтерпретувати їх стосовно конкретних подій.

Зміст навчальної дисципліни:

Основні положення зовнішньої політики країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи та їх місця у системі міжнародних відносин. Періодизація зовнішньої політики країн регіону у ХХ столітті. Загальна характеристика основних етапів зовнішньої політики та їх особливостей у кожній із країн. Зміст і тлумачення терміну «Центрально-Східна Європа». Становлення національних держав у регіоні в умовах загострення міжнародної ситуації на межі ХІХ – ХХ ст. та формування їх зовнішньополітичної орієнтації.

Геополітичні зміни у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі внаслідок Першої світової війни. Розпад імперій та створення нових держав. Поява на міжнародній арені країн Балтії, Чехо-Словаччини, Угорщини, Польщі, Королівства сербів, хорватів та словенців. Питання узгодження кордонів у регіоні на Паризькій мирній конференції. Ставлення до української та білоруської державності. Мирні договори з Болгарією та Угорщиною. Польсько-українська та радянсько-польська війни. Протистояння Литви та Польщі з Віленського питання. Зовнішня політика Польщі у 1921 – 1939 рр.: між СРСР та

Німеччиною. Зовнішня політика країн Балтії: Естонія, Литва та Латвія на міжнародній арені. Зовнішньополітичний курс Чехословаччини. Роль країни у формуванні системи колективної безпеки у Європі. Чехословацьке питання на Мюнхенській конференції 1938 р. Зовнішня політика Румунії та Угорщини у міжвоєнний час: дрейф вправо. Зовнішньополітичний курс балканських країн. Трансформація королівства сербів, хорватів і словенців у Югославію. Місце Болгарії та Албанії у системі міжнародних відносин. Пакт Молотова – Ріббентропа та доля польських земель. Формування прорадянського та прозахідного урядів та їх діяльність на міжнародній арені. Польське питання під час зустрічей лідерів антигітлерівської коаліції у Тегерані та Ялті. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи під час Другої світової війни. Ліквідація державності країн Балтії у 1940 р. та її міжнародно-правові наслідки. Нацистська окупація Югославії. Боротьба еміграційного уряду Чехословаччини на міжнародній арені за відновлення державності. Трансформація зовнішньополітичного курсу Болгарії, Румунії та Угорщини: від нацистських сателітів до країн «народної демократії». Центрально-Східна та Південно-Східна Європа у міжнародних відносинах часів «холодної війни» 1945 – 1991 рр.: між тоталітаризмом і демократією. Кордони та особливості регіону у XXI столітті.

Історія становлення зовнішньополітичних відносин країн Центрально-Східної Європи з Європейською спільнотою. «Політизовані» зовнішньоекономічні відносини. Політика «економічного стримування». Конфронтація між США та Європою щодо характеру відносин з регіоном ЦСЄ. Суть «ост політики» ЄС. Принцип «висунення вимог». Євроінтеграційний та трансатлантичний курс країн регіону у 1993 – 2009 рр. Створення Вишеградської четвірки. Розширення ЄС на Схід. Початок протистояння «нової» та «старої» Європи. Інструменти зовнішньої політики ЄС щодо ЦСЄ: угоди про торгівлю та співпрацю, фінансова допомога. Асоційоване членство. Переговори про членство з Чехословаччиною, Польщею та Угорщиною. Особливості інтеграції Румунії та Болгарії. Копенгагенські критерії. Принципи та стратегія зовнішньополітичного курсу ЄС щодо ЦСЄ у 1990-х роках. Розширення ЄС у 2004 р. Вступ Болгарії та Румунії до ЄС у 2007 р. Процес розширення НАТО на Схід. Партнерство заради миру. Рада Північноатлантичного співробітництва. Вступ Чехії, Польщі та Угорщини в 1999 році та Болгарії, Литви, Латвії, Естонії, Румунії, Словаччини та Словенії у 2004 році до НАТО та зміни геополітичної ситуації у регіоні.. Участь країн ЦСЄ та ПСЄ у операціях НАТО в Югославії, Афганістані та Іраку. Зовнішня політика балканських країн: від війни до миру. Білорусь і Молдова у міжнародних відносинах наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Проблема Росії та її впливів для країн регіону. Еміграційна криза у Європі та позиція Польщі та Угорщини. Вплив світової пандемії COVID-19 на ситуацію у регіоні. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи на сучасному етапі (2010 – 2020 рр.)

Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС, загальний обсяг 120 годин, у тому числі 60 годин аудиторних навчальних занять і 60 годин самостійної та індивідуальної роботи.

Форма семестрового контролю: іспит.

Викладач – доцент Половинська Віта Віталіївна, кан. іст. наук; доцент кафедри міжнародних відносин та туризму.